

RAZVOJ EKONOMSKE MISLI

EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA
dr JOVAN ĐURAŠKOVIĆ

PRIVREDNI CIKLUSI U XX VIJEKU

EKONOMSKA TEORIJA I POLITIKA U BORBI PROTIV PRIVREDNIH CIKLUSA

(TEORIJSKE DEBATE)

Privredni ciklusi u XX vijeku

- Ciklična kretanja tokom **tri perioda**:
 - Međuratni period,
 - Period od II svjetskog rata do 1973. godine,
 - Period od 1973. godine do kraja XX vijeka.
- Šokovi koji pogađaju ekonomiju – realni i nominalni
- Politika za ublažavanje ciklusa – fiskalna i/ili monetarna
- Rudi **Dornbusch** (1997): „Nijedna od ekspanzija u SAD tokom poslednjih 40 godina nije umrla u krevetu od starosti; svaku su ubile Federalne Rezerve“.

Privredni ciklusi u XX vijeku

KARAKTERISTIKE PRIVREDNIH CIKLUSA

Prema **SMJERU** kretanja u odnosu na realni autput, varijable mogu biti:

PROCIKLIČNE
KONTRACIKLIČNE
ACIKLIČNE

Prema **TRENUTKU** u kojem dostižu tačku prekretnicu, varijable mogu biti:

VODEĆE
KOINCIDENTNE
VARIJABLE KOJE KASNE

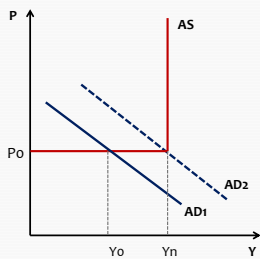
Privredni ciklusi u XX vijeku

KARAKTERISTIKE PRIVREDNIH CIKLUSA

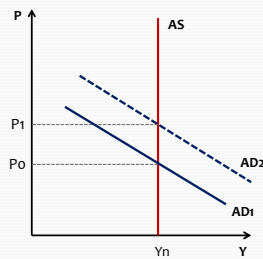
VARIJABLA	CIKLIČNO PONAŠANJE (SMJER)	VRJEME
PROIZVODNJA	Prociklično	Koicidentna
POTROŠNJA	Prociklično	Koicidentna
INVESTICJE	Prociklično	Koicidentna/vodeća
DRŽAVNA POTROŠNJA	Prociklično/aciklično	?
NEZAPOSLENOST	Kontraciklično	Varijabla koja kasni
INFLACIJA	Prociklično	Varijabla koja kasni
REALNA NADNICA	Prociklično/aciklično	Varijabla koja kasni?
CIJENE AKCIJA PROFIT	Prociklično	Vodeća

Mogućnost stabilizacije ciklusa

KEJNZIJANSKI PRISTUP

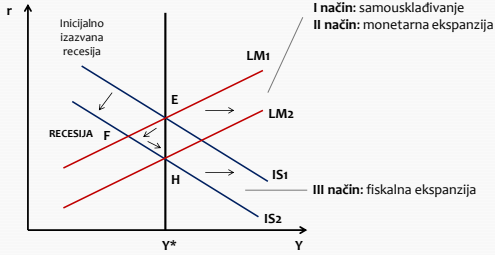

KLASIČNI PRISTUP

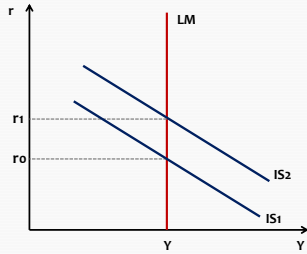
Mogućnost stabilizacije ciklusa

Stabilizacija cikličnih fluktuacija u *kejnzijanskoj ekonomiji*

Mogućnost stabilizacije ciklusa

Neefektivnost stabilizacione fiskalne politike – *monetaristički pristup*

Savremene ekonomske debate – opšteprihvaćena uvjerenja i dodirne tačke

- Promjena trenda realnog BDP-a primarno je uslovljena faktorima na strane agregatne ponude;
- Realni BDP fluktuiraju oko rastućeg dugoročnog trenda, a kratkoročne fluktuacije su primarno uzrokovane šokovima agregatne tražnje;
- Na kratak rok postoji *trade-off* između inflacije i nezaposlenosti, dok na dugi rok isključivost nestaje;
- U dugom roku stopa rasta ponude novca determiniše stopu inflacije;
- Usvojeni režim mjera ekonomske politike utiče na očekivanja ljudi i njihovo ponašanje na tržištu.

Savremene ekonomske debate – sporovi i dileme

1. Da li ekonomska politika treba da bude **pasivna** ili **aktivna**?

- Kejnzijsko – monetaristička debata
- Brzina prilagođavanja tržišta?
- Dužina vremenskog jaza?

2. Da li se treba osloniti na **pravila** ili **diskreciju**?

- Diskreciona politika – problem nekompetentnosti
- Pravilo – problem univerzalnosti

Savremene ekonomske debate

Sporovi i dodirne tačke u savremenim teorijskim debatama

Makroekonomske škole	Dominantni izvor nestabilnosti	Očekivanja	Prilagodavanje cijena/nadnica	Tržišno prilagodavanje	Ravnoteža	Vremenski okvir	Pravila vs. diskreciona politika
Ortodokсни kejnzijanzizam	fluktuacije autonomne potrošnje	adaptivna	rigidnost nominalnih nadnica	slabo	stanje ispod pune zaposlenosti	kratak rok	diskrecija
Ortodokсни monetarizam	monetarna nestabilnost	adaptivna	fleksibilne	snažno	čišćenje tržišta	kratak i dugi rok	pravila
Nova klasična makroekonomija	monetarna nestabilnost	racionalna	savršeno fleksibilne	veoma snažno	čišćenje tržišta	duž-kratkoročno	pravila
Novi kejnzijanzizam	Sokovi tražnje i ponude	racionalna	rigidnost cijena	sporo	postoji uz nevoljnu nezaposlenost	uglavnom kratak rok	prinudena diskrecija

LITERATURA

Jakšić M., Prašević A., *Istorija ekonomije*, Ekonomski fakultet Beograd, 2007.

- *Ciklična kretanja privreda tokom XX vijeka; Ekonomska politika u borbi protiv cikličnih fluktuacija tokom XX vijeka* (str. 505-541)

HVALA NA PAŽNJI

Kabinet: 309
E-mail: jocodj@gmail.com
